

Saksframlegg

Saksnummer.	Utvalg	Møtedato
015/19	Kultur- og oppvekstkomiteen	08.05.2019
042/19	Formannskapet	15.05.2019

Høring - NOU 18:18 Trygge rammer for fosterhjem

RÅDMANNENS FORSLAG TIL VEDTAK:

Rådmannen støtter forslagene til endringer av rammebetingelser for fosterhjem slik de er foreslått i NOU 2018:18, med forutsetning om at kommunene får kompensert sine økte utgifter knyttet til endringsforslagene i sin helhet.

Saksbehandler: Virksomhetsleder Øystein Pedersen

08.05.2019 Kultur- og oppvekstkomiteen

Møtebehandling:

Ved votering ble rådmannens forslag enstemmig anbefalt vedtatt.

KOK- 015/19 Vedtak:

Rådmannen støtter forslagene til endringer av rammebetingelser for fosterhjem slik de er foreslått i NOU 2018:18, med forutsetning om at kommunene får kompensert sine økte utgifter knyttet til endringsforslagene i sin helhet.

15.05.2019 Formannskapet

Møtebehandling:

Turid Løsnæs, AP fremmet følgende tilleggsforslag:

Rådmannens innstilling+

Larvik kommune vil i tillegg spesielt utdype og komplimentere følgende:

- Larvik kommune enig i at det bør igangsettes en tverrfaglig forskning for å øke kunnskapen om fosterhjemsomsorgen, og at det settes i gang et forskningsprosjekt for å se på hva slags ettervern som har best effekt.
- Det er viktig at de økonomiske ordningene bør tilstrebes å være like og standardiseres, men nødvendig at de kan differensieres der behovet er særlig stort. Dette er med på å sikre likeverdige økonomiske rammevilkår for fosterforeldre i kommunale fosterhjem. Fosterfamilier med barn med funksjonsnedsettelse må sikres trygge og forutsigbare rammevilkår og god og koordinert tilrettelegging.
- De økonomiske forhold bør rettighetsfestes. Ordningene som innføres skal ikke gi avkortninger i trygdesystemet. Det er nødvendig å gi unntak fra kravene om arbeidspålit som reell arbeidssøker for å sikre barnet for stabilitet. Det er samtidig viktig at regelverket for fosterforeldre som blir uføretrygdet eller får arbeidsavklaringspenger gjennomgås.
- Larvik kommune støtter utredning om kommunal ordning når det gjelder tap av tjenestepensjon, men mener at det også bør utredes fosterforeldres pensjonsvilkår med siktemål om at fosterforeldre ikke skal tape på å være frikjøpt på grunn av barnets ekstra behov for ekstra omsorg og oppfølging. Det bør være tilrettelagte permisjonsordninger. Behovet for en forsikringsordning for personskade i fosterhjemmet bør utredes.
- Larvik kommune mener at det i arbeidet med ny barnevernslov må fosterforeldres partsrettigheter inngå. Dette for å sikre bedre stabilitet og forutsigbarhet.
- Barn bør plasseres i egen kommune så langt det er mulig. En god, tilpassa og målretta veiledning av fosterhjem er nødvendig og dette må også innebære oppfølging og opplæring/veiledning til slekt- fosterfamilien. Det bør vurderes hvorvidt alle fosterforeldre årlig bør gis veiledning, blant annet om grensesetting.
- Besøk og avlastningstilbud må planlegges og gjennomføres nært sammen med barnet, og Larvik kommune mener at ordningen bør evalueres. Barnet må høres når det gjelder kontakt/samvær med foreldrene, og kontakten skal tilrettelegges til barnets beste.
- Larvik kommune viser til at kompetanse egne ansatte må bygges opp, og være målretta. Styrkingen som Stortinget har gjort tidligere når det gjelder øremerka midler

til nye stillinger må gjeninnføres for å gi et bedre tilbud lokalt.

Votering:

Innstillingen fra kultur- og oppvekstkomiteen ble enstemmig vedtatt
Løsnæs' tilleggsforslag ble likeledes enstemmig vedtatt.

FSK- 042/19 Vedtak:

Rådmannen støtter forslagene til endringer av rammebetingelser for fosterhjem slik de er foreslått i NOU 2018:18, med forutsetning om at kommunene får kompensert sine økte utgifter knyttet til endringsforslagene i sin helhet. Turid Løsnæs, AP fremmet følgende tilleggsforslag:

Larvik kommune vil i tillegg spesielt utdype og komplimentere følgende:

- Larvik kommune enig i at det bør igangsettes en tverrfaglig forskning for å øke kunnskapen om fosterhjemsomsorgen, og at det settes i gang et forskningsprosjekt for å se på hva slags ettervern som har best effekt.
- Det er viktig at de økonomiske ordningene bør tilstrebes å være like og standardiseres, men nødvendig at de kan differensieres der behovet er særlig stort. Dette er med på å sikre likeverdige økonomiske rammevilkår for fosterforeldre i kommunale fosterhjem. Fosterfamilier med barn med funksjonsnedsettelse må sikres trygge og forutsigbare rammevilkår og god og koordinert tilrettelegging.
- De økonomiske forhold bør rettighetsfestes. Ordningene som innføres skal ikke gi avkortninger i trygdesystemet. Det er nødvendig å gi unntak fra kravene om arbeidspålegg som reell arbeidssøker for å sikre barnet for stabilitet. Det er samtidig viktig at regelverket for fosterforeldre som blir uføretrygdet eller får arbeidsavklaringspenger gjennomgås.
- Larvik kommune støtter utredning om kommunal ordning når det gjelder tap av tjenestepensjon, men mener at det også bør utredes fosterforeldres pensjonsvilkår med siktemål om at fosterforeldre ikke skal tape på å være frikjøpt på grunn av barnets ekstra behov for ekstra omsorg og oppfølging. Det bør være tilrettelagte permisjonsordninger. Behovet for en forsikringsordning for personskade i fosterhjemmet bør utredes.
- Larvik kommune mener at det i arbeidet med ny barnevernslov må fosterforeldres partsrettigheter inngå. Dette for å sikre bedre stabilitet og forutsigbarhet.

- Barn bør plasseres i egen kommune så langt det er mulig. En god, tilpassa og målretta veiledning av fosterhjem er nødvendig og dette må også innebære oppfølging og opplæring/veiledning til slekt- fosterfamilien. Det bør vurderes hvorvidt alle fosterforeldre årlig bør gis veiledning, blant annet om grensesetting.
- Besøk og avlastningstilbud må planlegges og gjennomføres nært sammen med barnet, og Larvik kommune mener at ordningen bør evalueres. Barnet må høres når det gjelder kontakt/samvær med foreldrene, og kontakten skal tilrettelegges til barnets beste.
- Larvik kommune viser til at kompetanse egne ansatte må bygges opp, og være målretta. Styrkingen som Stortinget har gjort tidligere når det gjelder øremerka midler til nye stillinger må gjeninnføres for å gi et bedre tilbud lokalt.

SAMMENDRAG:

Regjeringen oppnevnte i statsråd 21. april 2017 et utvalg som fikk i mandat å gjennomgå rammebetingelsene for ordinære fosterhjem.

Utvalget har i hovedsak utredet hvordan økonomiske rammebetingelser sammen med faglige rammebetingelser og andre tjenester i kommunen på en best mulig måte kan bidra til en helhetlig støtte til barnet og fosterfamilien. Målet er at barna og fosterfamiliene får større forutsigbarhet, mer trygghet og bedre tilpassede tiltak.

Endringsforslagene medfører økte utgifter for kommunene. Både kostnader knyttet til styrking av det faglige tilbudet og kostnader knyttet til omlegging av godtgjøringsystemet for fosterforeldre samt økte utgifter til administrasjon. Dette bør gis som økte rammer til kommunene merket trygge rammer for fosterforeldre.

Barne- og likestillingsdepartementet har sendt ut NOU 2018:18 Trygge rammer for fosterhjem på høring med frist for tilbakemelding inne 20 mai.

HANDLINGSROM:

NOU 2018:18 rapporten Trygge rammer for fosterhjem er grunnlaget for denne høringsuttalelsen.

FAKTISKE OPPLYSNINGER:

Fosterhjemsutvalgets mandat har vært å utrede rammevilkårene for ordinære fosterhjem, slik at barna og fosterfamiliene får større forutsigbarhet, mer trygghet og bedre tilpassede tiltak. Utvalget har vurdert de økonomiske og faglige rammebetingelsene for ordinære fosterhjem, samt hvordan andre tjenester kan bidra i en helhetlig støtte rundt barnet og fosterfamilien.

1.10.1 Samordning og samarbeid

Utvalget foreslår:

- *Det innføres en samordningsplikt i kommuneloven til å sikre koordinerte kommunale tjenester til personer med behov for langvarige og koordinerte tiltak. Kommunen bør utpeke en instans eller opprette en egen funksjon som skal ha ansvaret for å koordinere hjelpetjenester til barn og unge.*

Innspill:

Larvik Kommune har pr. i dag ikke en egen instans eller funksjon som ivaretar dette. Det er i all hovedsak barneverntjenesten som har ansvaret for å koordinere i forhold til ansvarsgruppemøter, og for å utarbeide en individuell plan der dette kreves. Vår vurdering er at en slik funksjon vil kunne avlaste barneverntjenesten og fosterforeldrene, og ivareta barna med spesielle behov/funksjonsnedsettelse bedre enn det tilfellet er i dag. En funksjon bestående av eksempelvis representanter fra flere ulike instanser i kommunen vil kunne ta disse vurderingene og ha ansvaret for å skreddersy tiltak for hvert enkelt barn, med utgangspunkt i den individuelle planen.

Dette vil få økonomiske konsekvenser dersom man tilfører nye stillinger for å opprette en egen funksjon, eventuelt omdisponere ressursene ved å omgjøre prosenter av stillingene til ansatte for å sitte i et form for utvalg som arbeider med dette. Utvalget mener at kostnadene vil avhenge av hvordan kommunen har organisert koordineringsansvaret tidligere og hvordan man organiserer det fremover.

1.10.2 oppfølging og tiltak når barn bor i fosterhjem

Utvalget foreslår:

- *Kommunene skal utvikle og etablere miljøer med spisskompetanse på fosterhjemsområdet for å sikre at barn, fosterfamilier og foreldre får tilgang på spesialisert veiledning.*
- *Det skal utvikles og etableres et oppfølgingsprogram for foreldre, som gis etter at barnet har flyttet i fosterhjem.*

Innspill:

Dette forslaget vil sørge for at både biologiske foreldre og fosterfamilier få bedre oppfølging og blir ivare tatt på en bedre måte enn vi har anledning til i dag. Larvik Kommune er allerede godt i gang med TBO for fosterforeldre og biologiske foreldre, men utvalget foreslår også grupper for biologiske barn av fosterforeldre. For å sikre kontinuitet i dette må flere ansatte kurses og utdannes slik at de opparbeider seg spisskompetanse på de ulike feltene, og det må settes av ressurser til gjennomføring. Kostnadene vil i så fall handle om ansettelse og utdanning/kurs.

1.10.3 økonomiske rammebetingelser

Utvalget foreslår:

- *Det innføres en ny, kommunal stønadsordning for ordinære fosterhjem, fastsatt og regulert i lov og forskrift. Fosterhjemsstønnen gis til alle ordinære fosterhjem og er skattefri.*
- *Det innføres en rett til inntektskompensasjon ved permisjon den første perioden etter at barnet har flyttet inn.*
- *Det innføres retningslinjer for frikjøp ut over den første perioden etter at barnet har flyttet inn.*
- *Det innføres en generell ordning som kompenserer fosterforeldre i ordinære fosterhjem for tap av tjenestepensjon.*
- *Det opprettes et konfliktløsningsorgan som kan bidra til å avklare spørsmål barneverntjenesten og fosterforeldre er uenige om.*

Innføring av en stønad som går til alle fosterhjem, gir isolert sett økte utgifter til kommunene fordi den vil omfatte flere enn de som i dag for arbeidsgodtgjøring etter KS' veiledende sats. Siden stønaden gjøres skattefri, kan imidlertid nivået på stønaden settes lavere enn dagens veiledende sats for arbeidsgodtgjøring.

I forhold til frikjøp og forsterkning vil kommunene få betydelige økte utgifter når refusjonsordningen opphører. Midlene staten har brukt på refusjonsordningen skal overføres til kommunene.

Innføring av rett til kompensasjon for tap av tjenestepensjon for frikjøpte fosterforeldre innebærer en økning i de økonomiske rammene for kommunene. Utvalget har estimert disse kostnadene alene til 185 millioner kroner.

Å opprette et konfliktløsningsorgan som kan bidra til å avklare spørsmål partene er uenige om, vil føre til økte offentlige utgifter. Størrelsen på utgiftene vil avhenge av hvordan tiltaket organiseres.

1.10.4 Pensjon, trygd og skatt

Utvalget foreslår:

- *Fosterhjemsstønnen gis til alle ordinære fosterhjem og er skattefri.*

- *Dagens unntak fra avkortning i dagpenge- og arbeidsavklaringspengeordningene videreføres inntil en ny modell er innført.*
- *I overgangsperioden innføres en sjablongmessig fastsettelse av arbeidstiden i fosterhjemsoppdraget.*
- *Rundskrivet om krav til å være reell arbeidssøker endres slik at fosterforeldre kan få unntak fra de nevnte kravene med bakgrunn i barnets behov for stabilitet.*
- *Det innføres en generell ordning som kompenserer frikjøpte fosterforeldre i ordinære fosterhjem for tap av tjenestepensjon.*
- *Behovet for en forsikringsordning for personskader i fosterhjemmet utredes.*

Innspill

Fosterforeldre som har et fosterhjemsoppdrag i tillegg til en ordinær jobb, kan komme uheldig ut dersom de blir syke eller arbeidsledige. Utvalget anser det som et problem at noen kan miste trygdeytelser helt som følge av at de er fosterforeldre

Utvalget mener det er uheldig at slike situasjoner oppstår. Hensynet til å fremme stabilitet i fosterhjemsforholdet tilsier at det er nødvendig å gjøre visse tilpasninger i trygderegelverket. Rådmannen mener at behovet for å sikre stabilitet og forutsigbarhet for fosterforeldre er avgjørende for å skape nødvendig grad av stabilitet og forutsigbarhet for fosterbarn som bor i fosterhjem. Tiltak for å sikre unødige flyttinger er avgjørende for fosterbarns utvikling.

1.10.5 Rammer for saksbehandling i fosterhjemsforhold – fosterhjemsavtalen

Utvalget foreslår:

- *Fosterforeldre gis uttalerett i saker om flytting av et barn etter barnevernloven § 4-17.*
- *Det tas inn i fosterhjemsavtalen en plikt for barnevernstjenesten til å samarbeide med fosterforeldrene.*
- *Det opprettes et konfliktløsningsorgan som kan bidra til å avklare spørsmål barnevernstjenesten og fosterforeldre er uenige om.*
- *Fosterhjemsavtalen (standardavtalen) oppdateres løpende.*
- *Det gis en adgang til at godtgjøring til dekning av tapt inntekt ved frikjøp i særlige tilfeller kan forlenges ved oppsigelse av fosterhjemsavtalen.*

Innspill:

Utvalget har vært opptatt av om dagens juridiske rammer for saksbehandlingen rundt fosterhjemsordninger samt fosterhjemsavtalen gir den riktige balansen mellom fosterhjemmet og barnevernstjenesten, eller om balansen bør forskyves noe ved å gi fosterforeldrene flere individuelle rettigheter. Sentrale hensyn ved avveiningene er om rammene er til barnas beste og om de bidrar til å sikre trygghet og stabilitet i fosterhjemmet.

Rådmannen støtter forslaget om å styrke fosterforeldres uttalerett i saker vedrørende deres fosterbarn samt at det opprettes et organ for å løse tvistesaker mellom kommuner og fosterforeldre.

administrative konsekvenser

Flere av utvalgets forslag vil gi administrative konsekvenser. Det gjelder blant annet utvikling og implementering av nytt regelverk og nye rutiner og arbeidsmetoder. Endringer vil innebære informasjonsarbeid rettet mot fosterforeldre og barneverntjenester, endring av skjemaer, saksbehandlingsrutiner, rundskriv og lignende. Det må planlegges og gjennomføres opplæring av barnevernsansatte. Det forventes at det i en overgangsperiode vil bli en del merarbeid i forbindelse med reforhandlinger av avtaler og overgang til nye arbeidsmetoder og systemer.

ØKONOMISKE KONSEKVENSER:

Kommunen skal etablere lokale løsninger for tilgjengelighet utenfor kontortid. Dette kan for eksempel være forskjøvet arbeidstid eller vaktordninger, som i de fleste tilfeller vil innebære økte lønnsutgifter for kommunen.

Utvalget foreslår at kommunene skal utvikle og etablere miljøer med spisskompetanse på

fosterhjemsområdet som skal sikre at barn, fosterfamilier og foreldre får tilgang til spesialisert veiledning. Oppbygging av slik kompetanse vil føre til økte kostnader for kommunene.

Forslaget om at ettervernstiltak for dem som hadde tiltak ved fylte 18 år, når som helst innen fylte 23 år kan opprettes, gjenopprettes eller endres, vil tydeliggjøre at unge opp til 23 år skal kunne få tiltak i barnevernet. Dette kan føre til at noen unge vil få tiltak i barnevernet lenger enn i dag, og kan føre til økte utgifter for kommunene.

Utvalget anslår at det å innføre kompensasjon for tap av tjenestepensjon for frikjøpte ordinære fosterhjem gir en kostnadsøkning på om lag 185 mill. kroner.

Forslaget om å opprette et konfliktløsningsorgan som kan bidra til å avklare spørsmål barnevernstjenesten og fosterforeldre er uenige om, vil føre til utgifter for kommunene dersom det skal organiseres i kommunal regi.

KONSEKVENSER FOR BARN OG UNGE:

Endringsforslagene i NOU 2018:18 er nøye vurdert for å bedre rammebetingelsene for fosterforeldre og rette opp skjevheter som avstedkommer av dagens ordning. Dette vil kunne skape større grad av likhet og stabilitet samt forhindre konflikter mellom fosterhjem og omsorgskommunene. Dette igjen vil kunne bidra til økt stabilitet og færre brudd i fosterhjem. Dette vil kunne få positive sekundærefekter for barn og unge som i bor og skal bosettes i fosterhjem.

1.

Vedlegg:

Tittel

nou201820180018000dddpdfs